

Zaaknummer : 856606

Raadsvergadering : 02-04-2024

Onderwerp : Aansluiten publieke afvalinzameling

Collegevergadering : 23-01-2024
Portefeuillehouder : Wethouder J. van der Noordt
Steller : Meijer, Marcel, Team Advies en beheer tel. : 0545250289
openbare ruimte

Te nemen besluit

1. De inzameling van het huishoudelijk afval vanaf 1 januari 2025 uit laten voeren door publieke dienstverlener Twente Milieu en daartoe
2. Deelnemen aan de overheids NV Twente Milieu en verwerven van een aandelenpositie.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

In de startnotitie 'Van Afval Naar Grondstof 2023 en verder' die u heeft vastgesteld op 7 maart 2023 staat opgenomen dat we de optie om onze afvalinzameling te laten uitvoeren door een overheids-gedomineerde inzamelorganisatie onderzoeken. Dit is gebeurd. Tijdens dit onderzoek kwam naar voren dat aansluiting ook voordelen biedt bij het opstellen van een nieuw VANG beleid en nemen van maatregelen om ons restafval te verminderen en het hergebruik van grondstoffen te verhogen.

Daarom leggen we u nu eerst het voorstel om deel te nemen aan een publieke dienstverlener voor, voordat we het VANG beleid herijken.

Door deel te nemen aan de voorgesteld publieke dienstverlener Twente Milieu realiseren we een voordelige en toekomst zekere inzameling van huishoudelijke afval- grondstoffen en krijgen we daarbij expertise en hulp bij het realiseren van onze doelstellingen (ofwel het herijken VANG beleid en uitvoering).

Argumentatie

1.1. Aansluiten een publieke dienstverlener/Twente Milieu geeft (toekomstige) zekerheid

Op dit moment voeren wij de complete regie op onze afvalinzameling, inclusief het opstellen en uitvoeren van ons afvalbeleid. Daarbij vormt onze beleidsmedewerker VANG de spil. We hebben gemerkt dat dit ons erg kwetsbaar maakt en dat zijn kennis en werkzaamheden niet zomaar even kunnen worden overgenomen binnen of buiten onze organisatie. Door aan te sluiten bij een robuuste publieke dienstverlener wordt de afvalinzameling minder kwetsbaar en realiseren we bestendige inzameling nu en in de toekomst. De tijdsduur van de overeenkomst met Twente Milieu is voor onbepaalde tijd.

1.2. Aansluiten bij een publieke dienstverlener/Twente Milieu biedt schaalvoordelen

Wij zijn een kleine speler op de markt. Door aan te sluiten bij een publieke dienstverlener maken we gebruik van hun schaalvoordelen, onder andere bij de inzet van mens, materieel en ICT ondersteuning (efficiency), maar ook bij onderhandeling over prijs van grondstoffen. Ook is

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 besprekingsstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen

Twente Milieu qua schaal en kennis een serieuze partner richting landelijke ontwikkelingen (wetgeving) en grote partijen (bijvoorbeeld Stichting Afvalfonds Verpakkingen) en zijn wij dat niet.

1.3. De afvalinzameling wordt (op het moment van deelname aan Twente Milieu) niet duurder, hetgeen een gunstig effect heeft op de afvalstoffenheffing

De inzameling via Twente Milieu is efficiënt en effectief, waardoor de kosten (ten opzichte van onze huidige kosten) lager zijn en dit dus gunstig is voor de afvalstoffenheffing.

1.4. Deelname aan publieke dienstverlener/Twente Milieu zorgt voor een stabiele dienstverlening en afvalstoffentarief

Een publieke dienstverlener heeft een langjarig perspectief en de insteek van onze deelname is dat ook. We zijn niet afhankelijk van de grillen van de markt (i.t.t. frequent aanbesteden in de markt). De kosten voor de inzameling zullen dan ook naar verwachting minder schommelen. Op dit moment is het overigens ook de vraag of er (diverse) private dienstverleners zijn die tegen een gunstig tarief ons huishoudelijk afval willen inzamelen. Doordat steeds minder gemeenten hun afvalinzameling op de markt zetten, zijn er minder marktpartijen geïnteresseerd in deze markt, neemt de onderlinge concurrentie af en stijgen de inzameltarieven. Daarnaast brengt een frequente aanbesteding telkens aanbestedingskosten (tijd en inhuur van expertise) met zich mee. Deze blijven in dit geval ook achterwege.

1.5. Bij een publieke dienstverlener/Twente Milieu is veel expertise beschikbaar.

Deze expertise is "inbegrepen". We kunnen kosteloos gebruiken maken van de expertise en ervaring van de publieke dienstverlener Twente Milieu, bijvoorbeeld bij het evalueren en herijken van ons VANG-beleid en te nemen maatregelen om onze doelstellingen te bereiken. Nu zijn wij nog afhankelijk van inbreng van specialistische adviesbureaus.

1.6. Twente Milieu voert ons VANG-beleid uit

Voor het opstellen en realiseren van ons VANG-beleid hebben we veel ruimte. Twente Milieu kan ons helpen en adviseren bij het opstellen ervan, maar we blijven zelf aan zet om de doelstellingen en maatregelen te bepalen. Afhankelijk van de gemaakte keuzen kan Twente Milieu hier in de uitvoering flexibel op inspelen. De deelnemende gemeenten in de overheids NV Twente Milieu hebben ieder hun eigen beleid, waarbij ieder zijn eigen keuzes maakt.

1.7. Twente Milieu heeft geen winstoogmerk

Omdat Twente Milieu geen winstoogmerk heeft, maar de werkelijke kosten én opbrengsten doorberekend aan haar leden (aandeelhouders) is het tarief redelijk en scherp. Eventuele voordelen (bijvoorbeeld door hogere grondstofprijzen of efficiency in de bedrijfsvoering) komen ten gunste van de dienstverlening (bijvoorbeeld aanschaf elektrische vrachtwagens) of wordt uitgekeerd aan de leden (aandeelhouders). Dit wordt bepaald door de gezamenlijke aandeelhouders.

1.8. Wij krijgen één dienstverlener die ons (en onze inwoners) volledig ontzorgt

Van de uitvoering van en vragen over de inzameling (afvalapp) tot vragen over de afvalcontainer, Twente Milieu is voor alle punten het aanspreekpunt. Dit is helder, voorkomt misverstanden en scheelt afstemming, ook naar onze inwoners toe.

1.9. Twente Milieu biedt meer voordelen dan andere publieke dienstverleners

We hebben gesprekken gevoerd met drie publieke dienstverleners die het afval inzamelen in onze buurgemeenten. Dat zijn Twente Milieu (o.a. Hof van Twente en Haaksbergen), Rova (o.a. Oost Gelre en Aalten) en Circulus (o.a. Lochem en Bronckhorst). Uit de onderlinge vergelijking en afweging kwamen wij bij Twente Milieu uit (zie ook de toelichting).

1.10. Weinig interesse van private dienstverleners voor inzameling huishoudelijk afval.

Dit blijkt bijvoorbeeld uit de Europese aanbesteding over de afvalinzameling bij gemeente Oude IJsselstreek (2024). Er was maar één inschrijving en uit de informatie die wij uit de media naar voren halen zijn de inzamelkosten bij benadering € 1,2 miljoen per jaar. Berkelland heeft meer huishoudens en daarbij een groter buitengebied. Op basis van extrapolatie van deze cijfers is het zeer aannemelijk dat wij ook een aanzienlijk hogere prijs dan nu gaan betalen bij een Europese aanbesteding.

2.1 Het verwerven van een aandelenpositie in de overheids NV Twente Milieu is noodzakelijk
Om gebruik te kunnen maken van de diensten van publieke dienstverlener Twente Milieu moeten wij de instemming verkrijgen van de overige deel nemende gemeente van Twente Milieu en ook een aandelen positie verwerven bij Twente Milieu. De totale toetredingssom voor Berkelland is € 1.326.400 (zie ook financiën).

Kanttekeningen en risico's

Niet deelnemen aan Twente Milieu leidt direct tot Europees aanbesteden

Mocht u niet instemmen met de toetreding tot Twente Milieu en de afvalinzameling willen onderbrengen bij een private inzamelaar (zoals we nu doen), dan moeten wij per direct overgaan tot het uitschrijven van een Europese aanbesteding, omdat per 1 januari 2025 de huidige contracten eindigen.

Twente Milieu en Twence

Voor de volledigheid vermelden wij dat de afvalinzameling (waarbij we voorstellen dit door Twente Milieu te laten verzorgen) los staat van de afvalwerking. Voor wat betreft de afvalverwerking van het restafval en GFT maken wij gebruik van de overheids NV Twence.

Financiën

We hebben de inzamelkosten voor het huishoudelijk afval die wij op dit moment betalen vergeleken met de kosten van de publieke dienstverleners (zie onderstaande tabel). Uit dit overzicht blijkt dat de inzamelkosten bij een publieke dienstverlener niet veel hoger zijn dan we nu betalen. Het verschil tussen de drie publieke inzamelaars is te verklaren door hogere transportkosten bij Circulus en ROVA. En bij Twente Milieu zijn de kosten voor advies/beleidsondersteuning (overige kosten) verwerkt in het tarief. Twente Milieu is daarmee het voordeligst voor ons.

	Publieke inzameling			
	Inzamelkosten HHA	Overige kosten	Totaal	Afvalstoffenheffing
Berkelland	€ 1.320.558	€ 1.182.619	€ 2.503.178	€ 126
Circulus	€ 1.589.786	€ 620.384	€ 2.210.170	€ 111
ROVA	€ 1.490.510	€ 666.521	€ 2.157.031	€ 109
Twente Milieu	€ 1.378.084	€ 354.120	€ 1.732.203	€ 87

Aankoop aandelen

Voor deelname aan Twente Milieu is een éénmalige aankoop van aandelen nodig. De hoogte van het in te brengen kapitaal is gebaseerd op het aantal huisaansluitingen. Voor toetreding moeten wij 200 aandelen kopen en aandelen in de bedrijfsreserves.

Nominale waarde per aandeel: € 450,-

Geschatte balanswaarde per 31 december 2022: € 6.182,-

Totaal per aandeel: € 6.632,-

De totale toetredingssom voor Berkelland is € 1.326.400.

Twente Milieu keert geen dividend uit. De resultaten vloeien terug in de onderneming (kostprijsverlaging van de producten) of worden gebruikt voor investeringen (zoals het vergroenen wagenpark).

We financieren de aankoop aandelen uit de algemene middelen.

De aankoop van de aandelen Twente Milieu heeft geen invloed op de algemene reserve. De reserves zijn het verschil tussen onze bezittingen en onze schulden. Door de aankoop van aandelen Twente Milieu verschuift op de balans het ene bezit (in de vorm van geld) naar het andere bezit (in de vorm van aandelen). De omvang van de algemene reserve verandert daardoor niet.

Door de verschuiving van het bezit lopen we wel rente-inkomsten mis. Deze rente-inkomsten verwerken we in de het tarief van de afvalstoffenheffing. (Dit komt neer op ongeveer € 2 euro extra per aansluiting). Dit wordt ruimschoots gecompenseerd door een daling van het tarief door de deelname in Twente Milieu.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

Niet van toepassing.

Communicatie

Het huishoudelijk afval wordt in 2025 gewoon opgehaald bij alle huishoudens. Daar zorgen wij samen met Twente Milieu voor.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Wij zorgen dat de overgang naar Twente Milieu geruisloos verloopt. Samen met Twente Milieu zorgen wij voor een goede communicatie naar onze inwoners.

Planning en evaluatie

Na het besluit van de gemeenteraad gaan wij het proces tot toetreding van Twente Milieu regelen.

Alternatieven

Inzameling volledig in eigen beheer

We hebben ook de mogelijkheid onderzocht om de inzameling van huishoudelijk afval volledig in eigen beheer uit te voeren. Dat betekent het inzamelen met eigen materieel en eigen medewerkers. We hebben alleen gekeken naar het inzamelen van restafval, GFT en PMD zoals een externe partij voor ons doet. We hebben geconstateerd dat het volledig in eigen hand nemen van de afvalinzameling veel duurder uitvalt dan de huidige wijze van inzameling (uit besteden) of de inzameling via een publieke dienstverlener ("inbesteden"). We zullen dan ongeveer 35% duurder uit zijn. De afvalstoffenheffing zal dus met eenzelfde percentage moeten stijgen willen we kostendekkend blijven werken. N.B. We hebben de inzameling van klein chemisch afval, incontinentie materiaal en oud papier niet meegenomen in dit onderzoek (zie onderstaande tabel). Voor deze afvalstromen zijn speciale vergunningen en inzamelvoertuigen nodig, waardoor de kosten voor het inzamelen in eigen beheer nog hoger zouden uitvallen (deze kosten zijn wel meegenomen in de totaalafweging hierboven onder 'Financiën').

	Zelf doen	
	Inzamelkosten	Afvalstoffenheffing
Rest, GFT en PMD (nu)	€ 958.478	€ 48
Rest, GFT en PMD (zelf doen)	€ 1.483.305	€ 75
Stijging t.o.v huidige systeem		35%

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. G. Koudijs.

drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 02-04-2024

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 23-01-2024;

b e s l u i t :

1. De inzameling van het huishoudelijk afval vanaf 1 januari 2025 uit te laten voeren door publieke dienstverlener Twente Milieu en daartoe
2. Deel te nemen aan de overheids NV Twente Milieu en het verwerven van een aandelenpositie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 02-04-2024

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Aansluiten publieke afvalinzameling

Organisatie afvalinzameling

Wij hebben vanuit de Wet Milieubeheer de zorgplicht over de inzameling van huishoudelijk afval. Er zijn grofweg drie organisatievormen om de afvalinzameling te regelen en zodoende invulling te geven aan deze zorgplicht. We kunnen het zelf doen, in een publieke samenwerking of in een private samenwerking.

Zelf doen (volledig eigen beheer)

Wij kunnen een eigen afvalinzameling organiseren binnen de eigen organisatie of een entiteit oprichten waarvan wij 100% eigenaar zijn. Wij staan dan volledig zelf aan de lat om de afvalinzameling met eigen inzamelvoertuigen bij huishoudens te regelen, van beleid tot en met uitvoering.

Publieke samenwerking

Wij kunnen ook kiezen voor een samenwerkingsverband en worden aandeelhouder van een publiek bedrijf. Aandeelhouder worden van een publiek bedrijf kan bij bestaande bedrijven door ons in te kopen en de dienstverlening middels de verordening en het uitvoeringsbesluit onder te brengen bij deze organisatie. In onze directe omgeving zijn drie publieke bedrijven werkzaam, te weten Circulus (o.a. Lochem, Bronckhorst), ROVA (o.a. Oost Gelre, Winterswijk en Aalten) en Twente Milieu (Hof van Twente en Haaksbergen).

Private samenwerking

Deze vorm hanteren wij op dit moment. Dit betekent dat wij door een Europese aanbesteding de dienstverlening rondom de inzameling van huishoudelijk afval aanbesteden en gunnen aan een private partij.

Marktontwikkelingen

In de laatste 10 jaar is een trend waarneembaar dat er meer gemeenten deelnemen aan publieke bedrijven. Deze trend wordt mede veroorzaakt doordat het speelveld omtrent huishoudelijk afval steeds complexer wordt en daardoor meer specialisme en schaalgrootte vereist om alles goed te kunnen organiseren. Binnen een publiek bedrijf is specifieke logistieke en beleidskennis aanwezig waarmee de gemeente volledig ondersteund kan worden. Schaalgrootte kan hierbij leiden tot meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, efficiënter werken en kostenvoordelen bij bijvoorbeeld de inkoop van materieel en betere dienstverlening naar onze inwoners.

Afweging voor keuze afvalinzameling

Hieronder gaan lichten wij achtereenvolgens toe hoe wij A) tot ons voorstel voor samenwerken met een publieke dienstverlener zijn gekomen (afwegingskader zelf doen/samenwerken) en B) waarom wij voorstellen deel te nemen aan Twente Milieu (afwegingskader publieke dienstverlener).

A) Afwegingskader volledig eigen beheer (zelf doen), private samenwerking of publieke samenwerking

Om te beoordelen welke organisatievorm het best bij ons past is onderstaand afwegingskader gebruikt:

1. Organisatievorm moet vanaf 1 januari 2025 mogelijk zijn vanwege het aflopende contract met onze huidige inzamelaar.
2. Mate continuïteit in de afvalinzameling voor inwoners. De nieuwe organisatievorm of nieuw contract mag geen consequenties hebben voor de afvalinzameling per 1 januari 2025, deze moet ongehinderd kunnen worden gecontinueerd.
3. Mate van financiële stabiliteit in de afvalstoffenheffing; met name op de middellange en lange termijn, door goede financiële afspraken binnen een nieuw contract.
4. Mate van flexibiliteit bij eventuele gemeentelijke beleidswijzigingen en de mogelijkheid om gedurende de looptijd van het contract beleidswijzigingen door te voeren, die van invloed kunnen zijn op de dienstverlening van de inzameling.
5. Mate van maatschappelijke impact in termen van duurzaamheid, circulariteit en inclusie;

6. Mate van beleidskennis en ondersteuning; aanwezigheid van ondersteunende diensten bij de contractpartij;
 7. Mate van invloed op bedrijfsvoering; invloed die de gemeente Berkelland (rechtstreeks) kan uitoefenen op de contractpartij.
- Voor de hierboven genoemde drie organisatievormen is dit afwegingskader hieronder uitgewerkt.

Afweging Volledig eigen beheer (zelf doen)

1. Wij hebben geen eigen dienst voor de afvalinzameling. Het in eigen beheer inrichten van een inzameldienst voor 1 januari 2025 is niet realistisch vanwege de forse investering in zowel personeel als materieel. De interne organisatie is op dit moment niet ingericht om deze dienstverlening te integreren, specifieke kennis is niet voldoende aanwezig;
2. Door de korte voorbereidingstijd kan de inzameling onder druk komen te staan voor de inwoner. Daarnaast is een eigen inzameldienst klein en daarmee erg kwetsbaar. Er zijn grote continuïteitsrisico's.
3. Er is meerjarige stabiliteit doordat het personeel en de investeringen door de gemeente zelf betaald worden. Op korte termijn is het niet duidelijk welke gevolgen het oprichten van een eigen afvaldienst exact heeft op de afvalstoffenheffing (op de lange termijn). De huidige berekeningen geven aan dat de inzameling ongeveer 35% duurder is dan nu.
4. Een eigen dienst heeft voldoende flexibiliteit bij eventuele gemeentelijke beleidswijzigingen.
5. Zelf doen zorgt voor lokale binding, werkgelegenheid en betrokkenheid vanuit de gemeente.
6. Beleidskennis en ondersteuning zal door de eigen organisatie ingericht moeten worden. Dit betreft bijvoorbeeld het opleiden van beleidsmedewerkers, chauffeurs en beladers maar ook de medewerkers van het klant contact centrum.
7. Met een eigen dienst krijgt de gemeente volledig de regie over de bedrijfsvoering.

Afweging Publieke samenwerking

1. Aandeelhouderschap is mogelijk per 1 januari 2025, zo blijkt uit een marktverkenning. Wij worden aandeelhouder en geven opdracht tot de inzameling van huishoudelijk afval aan een publieke afvalinzamelaar.
2. Er is gegarandeerde continuïteit. Door de schaalgroten kunnen problemen snel opgelost worden.
3. Transparantie in de kosten en opbrengsten, zowel aan de aandeelhouderskant als de opdrachtgeverskant. Daarnaast biedt een contract voor onbepaalde tijd zekerheid, waardoor je niet periodiek opnieuw hoeft in te kopen of aan te besteden. Er is sprake van inbesteding en dus continuïteit. Uit marktverkenning blijkt dat deze optie het meest voordelig is voor onze inwoners (laagste afvalstoffenheffing).
4. We zijn vrij om binnen het contract beleidswijzigingen door te voeren en dienstverlening aan te passen.
5. Wij worden onderdeel van een regionale werkgever die voor werkgelegenheid kan zorgen voor inwoners binnen onze gemeente.
6. Deelname brengt per direct veel vakinhoudelijke (beleids)kennis en voordelen van schaalgrootte.
7. Via aandeelhouderschap hebben wij zeggenschap over de bedrijfsvoering, strategie, missie en visie van het bedrijf.

Afweging Private samenwerking

1. Opnieuw aanbesteden betekent vroegtijdig starten om te komen tot contract voor 2025.
2. Er is gegarandeerde continuïteit. Dit kan meegenomen worden in het programma van eisen. De gemeente is niet belast met inkoop van personeel en materieel, maar laat dit over aan de markt.
3. Aanbesteden is altijd gelimiteerd qua contractduur en dus een terugkerend proces en kan zorgen voor (grote) financiële fluctuaties bij wijziging van het contract (als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden)
4. Tussentijdse beleidswijzigingen moeten worden opgevangen binnen het contract. Grote wijzigingen kunnen vaak pas doorgevoerd worden bij een nieuw contract.
5. Geen publieke meerwaarde bovenop het contract en de kaders van dat contract, buiten de afgesproken gunningscriteria.
6. Beleidsregie blijft volledig bij de gemeente. De beleids- en opdrachtgeverrol zal door ons moeten worden ingericht en specifieke kennis zal door ons moeten worden ingekocht. De kwetsbaarheid als gevolg van onze kleinschaligheid op beleid/regie is niet opgelost.

7. Geen zeggenschap als gemeente over bedrijfsvoering, missie en visie van het bedrijf en geen inzicht in financiën van het bedrijf.

Totaal afwegingsoverzicht

Bovenstaande afwegingen zijn samengevat en als bijlage toegevoegd.

De organisatievormen die het best bij ons past is het aansluiten bij een publiek dienstverlener. Hierdoor is de continuïteit geborgd, zijn we financieel voordelig uit en is er financiële stabiliteit, is er maatschappelijke meerwaarde, en krijgen we de beschikking te krijgen over een klant contact centrum (kcc), expertise en schaalgrootte wat ten goede komt aan de doorontwikkeling van ons VANG-beleid en het bereiken van onze doelstellingen.

B) Afwegingskader publieke dienstverlener

In onze directe omgeving zijn meerdere publieke dienstverleners actief waarvan wij aandeelhouder kunnen worden, te weten Circulus, ROVA en Twente Milieu. Wij hebben met alle drie een verkennend en vervolg gesprek gevoerd. Het werd duidelijk dat het aansluiten bij een publiek inzamelbedrijf een meerwaarde heeft voor ons vanwege de aanpak van de kwetsbaarheid in onze organisatie, de aanwezige beleidskennis en ondersteuning en mogelijke financiële voordelen.

Na deze positieve gesprekken hebben wij alle drie gevraagd ons gegevens te verstrekken en een prijsopgave te maken voor de inzameling van het huishoudelijk afval (N.B alle onderstaande cijfers hebben dus betrekking op de kosten voor de afval/grondstoffen inzameling. De kosten voor de verwerking van het afval zijn beschouwing gelaten, omdat deze in dit verband niet relevant zijn). Wij hebben de prijsopgave vergeleken met onze huidige kosten voor het inzamelen van het huishoudelijk afval.

Twente Milieu heeft de meest voordelige aanbieding opgesteld. Het verschil is grotendeels te verklaren door het feit dat Twente Milieu geen extra transportkosten berekent voor het afvoeren van het huishoudelijk afval naar Twence.

Op basis van de huidige beleidsuitgangspunten stellen wij voor vanaf 1 januari 2025 de afvalinzameling te laten uitvoeren door Twente Milieu. Het bedrag is inclusief de ondersteunende diensten zoals bijvoorbeeld klantenservice, beleidskennis en -ondersteuning, containermutaties en de afvalkalender/app.

Dat betekent dat we van Twente Milieu aandeelhouder moeten worden. Dat betekent 200 aandelen aanschaffen tegen een waarde van € 1.326.000, waarvoor een stemrecht wordt verkregen van 9,6%.

Vervolgstappen

Na besluitvorming zijn er twee proceslijnen die gaan lopen met Twente Milieu:

- 1 Formele route tot aandeelhouderschap
- 2 Vervolgstappen afvalbeleid VANG

1. Formele route tot aandeelhouderschap

Twente Milieu is voor besluitvorming reeds gekend in het voornemen van de gemeente Berkelland. Zij heeft hiertoe, onder embargo, reeds contact gehad met de bestaande negen aandeelhouders (Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden). Aandeelhouders hebben aangegeven positief te staan ten opzichte van het toetreden van de gemeente Berkelland als tiende aandeelhouder.

Na besluitvorming door uw gemeenteraad wordt het formele vervolgproces opgestart met Twente Milieu. Twente Milieu zal ons ontzorgen en de kosten dragen voor de juridische en notariële ondersteuning.

De formele route tot aandeelhouderschap leidt tot een besluit in de aandeelhoudersvergadering van Twente Milieu op 13 juni 2024. Dit geeft de gemeente Berkelland de gelegenheid om de dienstverlening rondom de inzameling van huishoudelijk afval vanaf dat moment in te besteden bij Twente Milieu. Gelet op het lopende contract met Ter Horst zal dit plaatsvinden vanaf 1 januari 2025 en zal het lopende contract met Ter Horst worden gerespecteerd en uitgediend onder de regie van de gemeente Berkelland.

2. Vervolgstappen afvalbeleid

Toetreding tot Twente Milieu gebeurt in eerste instantie zonder beleidswijzigingen rondom de inzameling van huishoudelijk afval. Het besluit tot aandeelhouderschap verandert dus in eerste instantie niets aan de wijze van afvalinzameling in Berkelland.

Chippen minicontainers

Twente Milieu voorziet de minicontainers van datachips, ten dienste van de eigen logistiek. De datachips in de minicontainers leveren belangrijke data op die gebruikt worden voor het efficiënt inrichten van de logistiek en het containermanagementsysteem.

Het chippen van (bestaande) minicontainers leidt niet tot wijzigingen in de inzamelingsfrequentie of kosten voor de huishoudens. Wel zal een check worden gedaan op de rechtmatigheid van de minicontainers: ieder huishouden beschikt na het chippen over het juiste aantal minicontainers, corresponderend met de administratie van de gemeente Berkelland en het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente). Op dit moment weten wij dat sommige huishoudens beschikken over (niet geregistreerde) containers en dus feitelijk meer containers aan de weg zetten dan waarvoor betaald wordt. Door het chippen zal dit niet meer voorkomen.

Beleidsmaatregelen

Wij zijn vervolgens zelf aan zet om beleidsmaatregelen te nemen om de milieuprestaties op het gebied van huishoudelijk afval te verbeteren. Er wordt op dit moment niet voldaan aan de vanuit het Rijk opgelegde doelstelling om maximaal 100 kilo restafval per inwoner (in 2020) in te zamelen. In 2030 is het doel zelfs gesteld op maximaal 30 kilo restafval per inwoner per jaar. Twente Milieu kan en gaat ons ondersteunen bij het proces om te komen tot deze beleidsdoelen. Belangrijk hierbij is een balans tussen milieu, service en kosten. Twente Milieu bezit de inhoudelijke expertise om de gemeente Berkelland van advies te voorzien, ervaringen uit andere gemeenten in te brengen en beschikt over een model om beleidsmaatregelen door te rekenen, zowel op milieudoelen als in financiële zin. Deze ondersteuning behoort tot het dienstenpakket en hiervoor worden geen extra kosten in rekening gebracht.

Algemeen

NVRD

Publieke bedrijven zijn aangesloten bij de Nederlandse Vereniging van ReinigingsDiensten (NVRD), de branchevereniging. Deze vereniging is een directe lijn met onder andere de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) en het Rijk op het gebied van zowel de huishoudelijke afvalinzameling als beheer openbare ruimte. De NVRD organiseert netwerkbijeenkomsten, ontsluit kennis en geeft gevraagd en ongevraagd advies op actuele dossiers binnen de branche. Voorbeelden hiervan zijn ontwikkelingen op het gebied van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV's), veiligheid (lachgascilinders), milieu (gevaarlijke stoffen) en medewerkers (Week van de Afvalhelden).

Benchmark

Vrijwel alle publieke bedrijven nemen actief deel aan de benchmark huishoudelijk afval van Rijkswaterstaat, Cyclus en de NVRD. Deze benchmark geeft de deelnemende gemeenten inzicht in het milieuprestaties, serviceprestaties en financiële prestaties. De benchmark is ingericht op stedelijkheidsklasse en bevat best practices, trendstudies en belangrijke monitoringsgegevens die ook gebruikt kunnen worden voor het CBS en in de toekomst het duurzaamheidsverslag.

Aandeelhouder versus opdrachtgever

De gemeente heeft binnen een publiek bedrijf twee rollen: aandeelhouder en opdrachtgever. In bestuurlijke zin kunnen deze rollen verschillen van portefeuille, dat verschilt per gemeente. Het is goed om in ogenschouw te nemen dat beide rollen de gemeente invloed geven.

Als aandeelhouder ziet de gemeente toe op het bedrijf en het functioneren van het bedrijf, ook over de eigen gemeentegrenzen heen. De gemeente praat mee over de begroting van het bedrijf, de meerjarenstrategie, heeft een rol bij de aanstelling van de toezichthouders en de sturing van het bedrijf. Hier kan dus ook invloed worden uitgeoefend op de financiële positie en bijvoorbeeld de mate waarin aan duurzaamheid wordt bijgedragen. Besluiten worden genomen op basis van aandelenverhouding. De aandelenverhouding en de wijze waarop deze tot stand komt kan per bedrijf verschillen. Ook de wijze waarop besluiten tot stand komen verschilt, waarbij altijd gestreefd wordt naar unanimiteit.

Als opdrachtgever neemt de gemeente producten of diensten af. In dit geval hebben we het voor ons alleen over afvalinzameling. Periodiek kan met het bedrijf afgesproken en vastgelegd welke dienstverlening wordt afgenomen, onder welke condities en tegen welke prijs. Hier kan enkel

worden meegepraat over het eigen verzorgingsgebied van de gemeente, iedere gemeente heeft hier eigen autonomie. Streven binnen het publieke bedrijf kan wel zijn om diensten zo veel mogelijk uniform uit te voeren en dus aan te bieden. Het is echter niet het publieke bedrijf dat bepaalt hoe het afvalbeleid er in de gemeente uit ziet, dit is aan de gemeente(raad) zelf. Wel kan hierover advies worden ingewonnen, aangezien de beleidsmatige expertise aanwezig is, alsmede data en ervaringscijfers.

Ondersteunende diensten

Publieke bedrijven hebben een eigen beleidsafdeling, communicatieafdeling en klantenservice. Ook beschikken ze over eigen inkoopadviseurs, personeelszaken en aansturing van de organisatie. Bij publiek aandeelhouderschap kan vaak om niet gebruik worden gemaakt van deze kennis en kunde (Dit is ook het geval bij Twente Milieu). Dit betekent dat deze personele invulling niet binnen de gemeente hoeft te worden ingevuld.

Voordeel van deze ondersteunende diensten binnen het publieke bedrijf is dat zij zich enkel en alleen bezighouden met de beleidsvelden waarvoor zij aan de lat staan, waardoor zij zich kunnen specialiseren. Schaalvoordeel van de samenwerking brengt mee dat er voldoende capaciteit op beleidsdossiers kan worden gezet. Hier is dus sprake van efficiency en specialisatie. Het publieke bedrijf ontzorgt de gemeentelijke organisatie in het eerstelijns contact met inwoners, publiekscampagnes rondom de inzameling van huishoudelijk afval en implementeert wijzigingen in wet- en regelgeving proactief binnen de organisatie.